

G E M E E N T E B O R N E

Raadsvoorstel

raadsvergadering
5-12-2019

agendapunt

nummer
18int04466

onderwerp
Afvalbeleid

18int04466

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel

Uw raad heeft in november 2016 ingestemd met het invoeren van een verpakkingencontainer en de vierwekelijkse inzameling van de restafvalcontainer. Het doel van deze maatregel was om het aantal kilo's restafval per inwoner te verlagen. Door deze maatregel is het aantal kilo's restafval gedaald van ruim 240 kilo (2016) naar circa 180 kilo (2018).

Naast de stap die is gezet, zijn de inwoners ook tevreden over de afvalinzameling. Ruim 75% van de inwoners is tevreden en 7% is ontevreden. Door de daling van het aantal kilo's restafval wordt de doelstelling van uw raadsakkoord, 120 kilo per inwoner per jaar, echter nog niet gehaald. Hiervoor zijn nieuwe prikkels nodig.

Aan de inwoners is gevraagd door middel van een open podium of er alternatieven zijn om meer grondstoffen uit het afval te halen en minder afval te verbranden. Hier zijn geen concrete alternatieven voorgesteld, maar wel punten waar rekening mee gehouden moet worden.

Om het doel van uw raadsakkoord te behalen wordt voorgesteld om scenario C (financiële prikkel) in te voeren. Door het invoeren van de financiële prikkel worden de inwoners gestimuleerd en beloond voor het beter scheiden van afval en het verminderen van het verbranden van grondstoffen.

1 Inleiding

Om de hoeveelheid restafval per inwoner te verlagen en het aantal gescheiden grondstoffen te vergroten, heeft uw raad eind 2016 ingestemd met:

- Het invoeren van de verpakkingencontainer voor laagbouwoningen op basis van vrijwilligheid;
- Het invoeren van een 4 wekelijkse inzameling van restafval- en verpakkingencontainers;
- Het plaatsen van ondergrondse containers voor hoogbouw en milieupleintjes, waardoor onder andere de blauwe zakkenroute gestopt kan worden;
- Het invoeren van een toegangssysteem met pas voor de ondergrondse containers voor hoogbouw;
- Het invoeren van aangepaste aanbodmogelijkheden op verzamelcontainers, voor bewoners met een medische indicatie
- Het beperken van het gratis stortquotum voor restafval op het afvalbrenpunt tot 100 kilo per jaar;

G E M E E N T E B O R N E

- Het beperken van het aantal keren gratis grof restafval halen tot 1 keer per jaar en handhaven van de gratis takkenroute van 2x per jaar;
- Het invoeren van een containermanagementsysteem, zodat alleen de juiste containers worden geleegd.

De invoering van deze maatregelen heeft geleid tot een flinke daling van het aantal kilo's restafval van ruim 240 kilo (inclusief grof restafval) in 2016 naar circa 180 kilo (inclusief grof restafval) in 2018. Ondanks de vele veranderingen voor de inwoners van Borne, zijn ze tevreden over de afvalinzameling. Uit het Bornepanel(18bij04301) is gebleken dat 77% van de inwoners tevreden is met het huidige afvalbeleid (inclusief invoering van de verschillende maatregelen).

Ondanks deze goede resultaten, heeft de invoering van de verpakkingencontainer, vier-wekelijkse inzameling restafval en de overige maatregelen er nog niet voor gezorgd dat het doel uit uw raadsakkoord is behaald. In uw raadsakkoord 2018-2022 is beschreven:

Gemiddeld produceren inwoners van Borne maximaal 120 kg restafval per persoon. Om dit te bereiken wordt het afvalbeleid gemonitord, geëvalueerd en (stapsgewijs) geoptimaliseerd (zonder lange termijnvisie los te laten). Scenario's met behoud van de zwarte afvalcontainer worden uitgewerkt. Voorlichting blijft essentieel.

Aan de inwoners is gevraagd tijdens een open podium om met suggesties te komen om dit doel te behalen. Daarnaast zijn twee scenario's voorgelegd, waar de inwoners hun pluspunten en kanttekeningen konden meegeven. Tijdens deze avond zijn geen geschikte alternatieven naar voren gekomen, de pluspunten en kanttekeningen zijn meegenomen in het opstellen en aanpassen van de scenario's. Tevens zijn de opmerkingen verwerkt in bijlage 1 van rapport afvalbeleid (18bij06435).

In het rapport Verkenningen Afvalbeleid Borne (18bij06546) is onderzocht wat voor mogelijkheden er zijn om het aantal kilo's restafval verder te verminderen. In dit rapport zijn er drie scenario's beschreven:

- Voorzetting bestaand afvalbeleid met extra communicatie inzet (scenario A)
- Vrijwillig inleveren van de restcontainer met extra communicatie inzet (scenario B)
- Financiële prikkel op restafval oftewel "afvalscheiden loont" (scenario C)

Voorzetten bestaand afvalbeleid

De verwachting is dat het voorzetten van de vier-wekelijkse inzameling restafval en de reeds ingevoerde verpakkingencontainer niet tot een voortdurende daling van het restafval zal leiden. De verwachting is dat dit zal stagneren rond de 170 a 180 kilo. Door in te zetten op extra communicatie rondom afvalscheiding, groepsgewijze of persoonlijke voorlichting door afvalcoaches om meer grondstoffen uit het restafval te krijgen, zal het aantal kilo's per inwoner licht afnemen. De verwachting is dat het aantal kilo's restafval per inwoner afneemt met 20 tot 30 kilo, naar ongeveer 150 kilo per inwoner. De verwachting is dat de afvalstoffenheffing gelijk blijft of licht zal dalen.

Vrijwillig inleveren van de restcontainer

Op dit moment kunnen inwoners al vrijwillig hun restafvalcontainer inleveren. Enkele tientallen huishoudens maken hier gebruik van. Door meer ondergrondse containers toe te passen wordt het makkelijker voor de inwoners om de restafvalcontainer in te leveren. Daarnaast wordt met communicatie gestimuleerd om de restafvalcontainer in te leveren. Doordat er geen prikkel is op de hoeveelheid die een inwoner kan storten, is de verwachting dat het restafval niet verder daalt dan 145 kilo per inwoner. De verwachting is dat de afvalstoffenheffing gelijk blijft of licht zal stijgen.

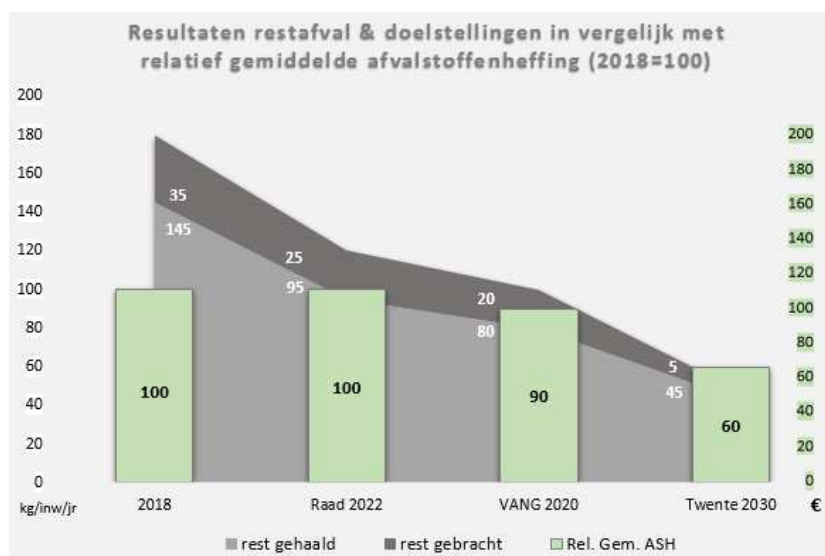

G E M E E N T E B O R N E

Financiële prikkel op restafval oftewel “afvalscheiden loont”

Bij een financiële prikkel betaalt elke inwoner voor de hoeveelheid afval die ze produceert, vergelijkbaar met energielevering en kraanwater. Vergeleken met een vaste prijs voor het restafval is dit rechtvaardiger, de vervuiler betaalt en afvalscheiden loont. De verwachting is dat het restafval daalt naar ongeveer 100 kilo restafval per inwoner. De verwachting is dat met dit scenario de gemiddelde afvalstoffenheffing zal dalen met ongeveer tien procent.

Van deze drie scenario's is scenario C het enige scenario waarmee het doel uit uw raadsakkoord wordt gehaald. Daarom wordt voorgesteld om dit scenario nader uit te werken.

Figuur 1: resultaten restafval & doelstelling in vergelijking met gemiddelde afvalstoffenheffing

2 Beoogd resultaat

Het verminderen van het aantal kilo's restafval per inwoner naar 120 kilo of lager. Waarbij de inwoners hun grijze containers kunnen behouden en de afvalstoffenheffing, gemiddeld niet zal stijgen.

3 Argumenten

2.1: Een prijsprikkel is een bewezen effectieve methodiek

Landelijk hebben bijna de helft (43%) van de gemeenten van Nederland een vorm van een prijsprikkel (diftar) ingevoerd. Deze gemeenten halen ook de meeste grondstoffen uit het afval, er wordt nog maar een klein deel verbrand. In de regio Twente geldt dit ook. De gemeenten die een vorm van prijsprikkel hebben ingevoerd produceren het minste restafval. Twee voorbeelden zijn Hof van Twente en Losser.

In Hof van Twente is een prijsprikkel ingevoerd per 1 januari 2017. Hier is het aantal kilo's restafval gedaald van 177 kilo naar 89 kilo per inwoner (eind 2017). In Losser is een prijsprikkel ingevoerd per 1 januari 2018. De verwachting is dat het restafval in Losser in het eerste jaar daalt van 160 kilo per inwoner naar 110 kilo per inwoner (eind 2018).

G E M E E N T E B O R N E

2.2: Doel van uw raad wordt hiermee gehaald.

Ervaringen uit andere gemeenten leren dat het invoeren van een prijsprikkel zorgt voor een structurele afname van restafval met 30 tot 50 procent. Voor de gemeente Borne zal dit betekenen dat het restafval daalt naar circa 100 kilo restafval per inwoner. Hiermee wordt naar alle waarschijnlijkheid het doel van uw raadsakkoord behaald. Daarnaast is er een grote kans dat het landelijke doel, 100 kilo restafval in 2020 ook wordt gehaald.

2.3 Inwoners vinden afvalscheiden belangrijk

In het Bornepanel is gevraagd aan de inwoners of ze het scheiden van het restafval belangrijk vinden. Ruim 85% van de inwoners vindt het restafval scheiden belangrijk vanwege het milieu.

2.4: De kosten worden eerlijker verdeeld.

Net als met drinkwater en energie, hebben inwoners zelf invloed op hun afvalkosten. Hoe meer grondstoffen uit het restafval wordt gehaald, hoe lager de kosten voor de inwoners zijn. De inwoners die goed het afval scheiden worden beloond voor het goede gedrag. Er is sprake van een eerlijke kostenverdeling naar rato van aanbieden.

2.5: De verwachting is dat invoering van een prijsprikkel binnen één jaar wordt geaccepteerd.

In 2017 en 2018 zijn een flink aantal wijzigingen in het afvalbeleid ingevoerd. Denk aan de invoering van de verpakkingencontainer, de vier-wekelijkse inzameling van het restafval, het beëindigen van de blauwe zakkenroute in het centrum en het stoppen van het inzamelen van het bedrijfsafval. Deze wijzigingen zijn over het algemeen, met een grote mate van tevredenheid ingevoerd. Dit blijkt ook uit de peiling van het Bornepanel, ruim 77% is tevreden met de afvalinzameling. Ervaringen van andere gemeenten met de invoering van een prijsprikkel leren dat deze invoering snel wordt aanvaard en opgepakt. Vanwege de goede ervaringen met de recente veranderingen wordt verwacht dat in Borne de prijsprikkel snel wordt geaccepteerd door iedereen.

2.6: De verwachting is dat een prijsprikkel gemiddeld leidt tot een daling van de afvalstoffenheffing

Uit de doorrekening van Twente Milieu is de verwachting dat de totale kosten dalen door de invoering van een prijsprikkel. Dit komt doordat er minder restafval wordt opgehaald en er minder waardevolle grondstoffen hoeven te worden verbrand. De verwachting is dat de invoering van een prijsprikkel leidt tot een verlaging van de afvalstoffenheffing van ongeveer tien procent.

2.7: Afval verbranden wordt steeds duurder

Per 1 januari 2019 wordt de verbrandingsbelasting verhoogd van €13 per ton naar ruim €32 euro per ton. Dit is door de landelijke overheid ingevoerd om ervoor te zorgen dat er minder waardevolle grondstoffen worden verbrand. Doordat het afgelopen jaar de inwoners van Borne beter zijn gaan scheiden, is deze verhoging door het goede scheidingsgedrag opgevangen. De verwachting is dat de verbrandingsbelasting de komende jaren zal gaan stijgen. Als de inwoners niet worden gestimuleerd om minder waardevolle grondstoffen te verbranden, dan zal daardoor de afvalstoffenheffing naar verwachting gaan stijgen.

2.8: Invoeren van een prijsprikkel stimuleert de circulaire economie

Grondstoffen worden steeds schaarser. Het invoeren van een prijsprikkel zorgt ervoor dat afval beter wordt gescheiden waardoor er minder waardevolle grondstoffen worden verbrand. Hergebruik van waardevolle grondstoffen draagt bij aan de circulaire economie. Door de inwoners te stimuleren om deze waardevolle grondstoffen te scheiden, worden deze niet verbrand, maar kunnen ze opnieuw ingezet worden.

G E M E E N T E B O R N E

3.1 Binnen een prijsprikkel zijn diverse opties mogelijk

Binnen het scenario C, prijsprikkel, zijn keuzes mogelijk. Een voorbeeld is de financiële compensatie en het terugdringen van de hoeveelheid grof restafval (halen en brengen). Deze keuzes hebben uiteindelijk gevolgen voor de hoogte van de afvalstoffenheffing. Bij een keuze voor scenario C, worden de verschillende keuzes binnen het scenario verder uitgewerkt. Deze worden opgenomen in de definitieve besluitvorming die wij naar verwachting in april/mei aan u voorleggen.

4 Kanttekeningen

2.1 Er is een kans dat er meer afval in de openbare ruimte ontstaat

Enkele inwoners die aanwezig waren bij het open podium gaven aan dat de invoering van een prijsprikkel zou kunnen leiden tot meer zwerfafval en dumpingen in de openbare ruimte. Ervaringen uit andere gemeenten leert dat dit met de juiste handhavingsaanpak en communicatie een tijdelijk effect is. Door in het eerste jaar extra handhaving capaciteit vrij te maken voor de aanpak van zwerfafval en dumpingen en daarnaast in te zetten op communicatie wordt de overlast geminimaliseerd. De inzet van de handhaving capaciteit en communicatie wordt verder uitgewerkt in een definitief voorstel.

2.2 Er wordt gevreesd dat de tarieven stijgen

In een aantal gemeenten in de regio Twente waar een prijsprikkel is ingevoerd stijgen de afvaltarieven per 1 januari 2019. Dit komt door de verhoging van de verbrandingsbelasting, verlaging van de inkomsten voor het verpakkingsafval en de lage marktprijs voor papier. Dit heeft geen relatie met de invoering van een prijsprikkel. Zonder de invoering van een prijsprikkel waren de kosten nog hoger uitgevallen, omdat er dan meer restafval verbrand moest worden.

Varianten

2.1: Huidige systeem optimaliseren

Een andere variant is het optimaliseren van het huidige systeem. Door in te zetten op extra communicatie kan het huidige systeem geoptimaliseerd worden. De verwachting is echter dat dit een vermindering oplevert van 20 tot 30 kilo restafval per huishouden per jaar. Hierdoor produceren de inwoners nog 150 kilo per inwoner per jaar, ruim boven de doelstelling van uw raad.

2.2: Vrijwillige inleveren van de restafvalcontainer

De tweede variant is het stimuleren van het vrijwillig inleveren van de restafvalcontainer. De verwachting is dat deze variant niet tot veel betere afvalscheiding zal leiden. De verwachting is dat in deze variant het aantal kilo's per inwoner dalen naar 145 kilo, ruim boven de doelstelling van uw raad.

De afvalstoffenheffing zal in deze variant gelijk blijven of licht stijgen, doordat er extra ondergrondse containers nodig zijn (meer leasekosten). Tevens past dit scenario niet bij het doel uit het raadsakkoord. Daarin staat dat er alleen scenario's met behoud van restafvalcontainer worden uitgewerkt.

G E M E E N T E B O R N E

2.3: *Nascheiding*

Tijdens het open podium is door een aantal inwoners de optie aangedragen om het restafval te gaan nascheiden. Het begrip 'nascheiden' geeft soms verwarring. Nascheiden gaat alleen over het machinaal sorteren van het verpakkingsmateriaal uit het restant restafval. Voor Borne zou dit betekenen dat er momenteel maximaal 15 kilo verpakkingsafval extra uit het restafval gehaald kan worden. De overige fracties, papier, gft, glas en textiel moeten vooraf (bronscheiding) worden gescheiden. Dit zou betekenen dat de inwoners maximaal 165 kilo restafval produceren, ruim boven de doelstelling van uw raadsakkoord. Afgezien of deze vorm wenselijk is, is nascheiden niet mogelijk, aangezien Borne net als alle andere Twentse gemeenten een verplichting met Twence heeft om daar tot 2022 al het huishoudelijk restafval aan te leveren. Het restafval kan zodoende niet naar een nascheidingsinstallatie gebracht worden.

5 **Kosten, baten en dekking**

In de tweede stap worden de eventuele incidentele en structurele kosten inzichtelijk gemaakt. De verwachting is dat de incidentele kosten uit de reserve egalisatie reiniging gedekt kunnen worden, de structurele kosten kunnen uit de afvalstoffenheffing gedekt worden.

6 **Vervolg na besluitvorming**

Na instemming met dit voorstel, wordt het scenario prijsprikkel verder uitgewerkt. De verwachting is dat dit uitwerkingsvoorstel voor de variant prijsprikkel in april/mei aan u aangeboden.

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. Kennis te nemen van:
  - a. Verkenningen afvalbeleid gemeente Borne (rapport Twente Milieu, december 2018, nummer 18bij06546)
  - b. Verkenningen open podium 30 november (nummer 18bij06435)
  - c. Factsheet Borne Panel Zomer 2018 (Kennispunt Twente, nummer 18bij04301)
2. Op basis hiervan, gelet op de doelstelling uit het raadsakkoord om het restafval in Borne terug te dringen naar maximaal 120 kg per persoon per jaar, in principe te kiezen voor het invoeren van een prijsprikkel in de afvalinzameling, overeenkomstig scenario C.
3. Het college van B en W opdracht te verlenen om scenario C nader uit te werken en deze uitwerking te betrekken bij de definitieve besluitvorming in de gemeenteraad van april/mei.

Bijlage(n)

Corsa-bijlagennummers: 18bij04301, 18bij06546, 18bij06435 en 18int06448

Borne,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

G.J. Rozendom

mr. drs. R.G. Welten